

EKOLOGIK SERTIFIKATLASH VA KORPORATIV BARQARORLIK: O‘ZBEKISTON MISOLIDA

Isroilov Islom Isfandiyar o‘g‘li
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqola ekologik sertifikatlashning korporativ samaradorlik va moliyaviy barqarorlikka ta’sirini o‘rganadi. ISO 14001 va boshqa ixtiyoriy ekologik standartlar tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarish, bozor qiymatini oshirish va investor ishonchini kuchaytirishga yordam beradi. Maqolada sertifikatlashning O‘zbekiston sharoitida qo‘llanilishi, moliyaviy foyda va raqobatbardoshlikni oshirishdagi roli tahlil qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *ekologik sertifikatlash, moliyaviy samaradorlik, barqaror rivojlanish, ISO 14001, O‘zbekiston*

Ekologik sertifikatlash korxonalar uchun strategik vosita sifatida xizmat qiladi va ularni nafaqat ekologik mas’uliyatni oshirishga, balki moliyaviy va operatsion samaradorlikni yaxshilashga yo‘naltiradi. Sertifikatlash jarayoni investorlar va manfaatdor tomonlar uchun kompaniyaning barqarorligini ishonchli tarzda ko‘rsatadi, bu esa kapital taqsimotini optimallashtirishga va bozor qiymatini oshirishga xizmat qiladi. 2016–2023 yillarda o‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, davlat tomonidan berilgan yashil identifikatsiya sertifikatlari ayniqsa kichik va o‘rta korxonalar hamda ifloslanish darajasi yuqori sohalarda faoliyat yuritadigan firmalar uchun sezilarli moliyaviy qiymat oshishini ta’minlaydi.

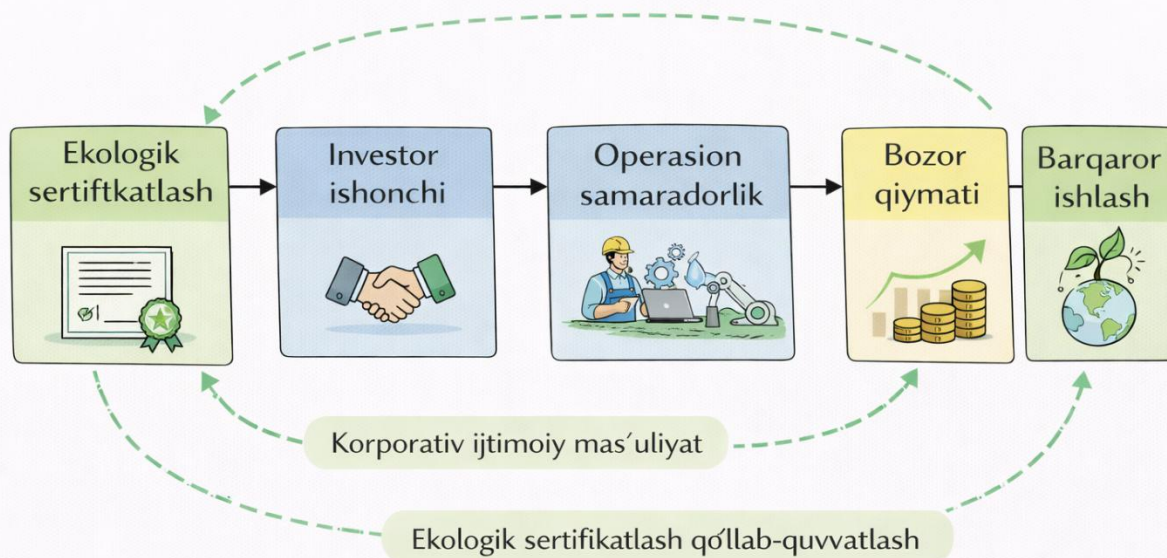
Moliyaviy jihatdan, ekologik sertifikatlash korporativ moliyaviy ko‘rsatkichlar bilan musbat bog‘liqdir. ISO 14001 kabi ixtiyoriy standartlarga ega korxonalar nafaqat rentabellikni oshiradi, balki kapital xarajatlarini kamaytiradi va investorlar ishonchini kuchaytiradi. O‘zbekiston kontekstida, ishlab chiqarish sektorida faqatgina 15% korxona rasmiy ekologik boshqaruv tizimiga ega bo‘lib, bu sertifikatlash orqali sezilarli darajada samaradorlik va moliyaviy barqarorlikni oshirish imkoniyatini ko‘rsatadi.

Jadval 1. O‘zbek korxonalarida ekologik sertifikatlashning ta’sir ko‘rsatkichlari

Korxona turi	Sertifikatlangan (%)	Daromad o‘shishi (%)	Bozor qiymati oshishi (%)
Kichik korxonalar	12	4–6	3–5
O‘rta korxonalar	20	5–8	4–7
Katta korxonalar	30	6–9	5–8

Sertifikatlash shuningdek, korporativ ijtimoiy mas'uliyatni mustahkamlash va innovatsion yetakchilikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Mexikodagi tadqiqotlar ko'rsatadiki, sertifikatlangan korxonalar ekologik liderlik orqali raqobatbardosh ustunlikka erishadi, xodimlar jalb qilinadi va barqarorlik ko'rsatkichlari yaxshilanadi.

2-rasm. Ekologik sertifikatlash → Investor ishonchi → Operatsion samaradorlik
→ Bozor qiymati → Barqaror ishlash



Xulosa qilib aytganda, ekologik sertifikatlash korxonalarga bozor qiymatini oshirish, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash va global raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkonini beradi. O'zbekiston sharoitida sertifikatlashni kengaytirish, korxonalar uchun nafaqat iqtisodiy foyda, balki barqaror rivojlanish yo'lida muhim strategik vosita sifatida xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yonggang, P., & Hancheng, Z. (2013). Market review and trend analysis of recycling industry. In *Recyclable Resources and Circular Economy*.
2. Li, J., Yao, Y., & Liu, H. (2021). Identifying Influential Factors of the Development of Construction Waste Recycling Industry in China. In *Proceedings of the 24th International Symposium on Advancement of Construction Management and Real Estate* (pp. 1589–1602). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8892-1_111

3. Hamid, I. S. (2025). The Impact of the Waste Recycling Industry on Improving the Quality of Life in Baghdad Governorate. *Environmental Claims Journal*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/10406026.2025.2567895>
4. Qiong-ju, L. (2007). Recycling Industry: Building A Resources-Conserving Society. In *Journal of Shaoguan University*.
5. Bobojonova, M. J. (2025). GREEN ECONOMY AND ITS DEVELOPMENT STATUS. SHOKH LIBRARY.
6. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). A NEW FORM OF OUTSOURCING IN ENSURING SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION.
7. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF PRODUCTION IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.
8. Bobojonova, M. (2025). PRICES LEVELS IN THE GREEN ECONOMY AND THEIR APPLICATION. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1 (1), 109-117.
9. Bobojonova, M. J. (2025). PROMISING WAYS OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE POST-PANDEMIC PERIOD. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1 (4), 284-291.